DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS DIREKTORIAUS ĮSAKYMO „DĖL RADIJO RYŠIO PLĖTROS 470–790 MHz RADIJO DAŽNIŲ JUOSTOJE PLANO PATVIRTINIMO" PAKEITIMO" PROJEKTO

Pastabas ir (arba) pasiūlymus pateikęs asmuo	**Pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos nebuvo atsižvelgta ar buvo atsižvelgta iš dalies**	**Žyma apie nepriimtas pastabas ir (ar) pasiūlymus**
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2021 m. liepos 9 d. raštas Nr. 2-2956	1. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija nepritaria Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) parengtame Tarnybos direktoriaus įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 10 d. įsakymo Nr. 1V-731 „Dėl Radijo ryšio plėtros 470–790 MHz radijo dažnių juostoje plano patvirtinimo" pakeitimo" projekte (toliau – projektas) siūlomiems nustatyti minimaliems plėtros reikalavimams ir laikosi savo pozicijos, išdėstytos Susisiekimo ministerijos 2021 m. kovo 25 d. rašte Nr. 2-1265 „Dėl radijo dažnių (kanalų) iš 700 MHz radijo dažnių juostos naudojimo sąlygų" ir 2021 m. gegužės 13 d. rašte Nr. 2-2042 „Dėl teisės akto projekto derinimo". Susisiekimo ministerijos nuomone, projekte keičiant mobiliojo ryšio tinklų plėtros reikalavimus, derėtų tinkamai įvertinti naujos kartos mobiliojo ryšio sistemų technines galimybes veikiant „savarankišku" *Stand alone* rėžimu ir atitinkamai numatyti ambicingesnius – 100 Mbps gaunamojo ryšio spartos reikalavimus ryšio kokybei užtikrinti tarptautiniuose TEN-T transporto tinklo ir valstybinės reikšmės magistraliniuose keliuose, taip pat ne mažiau kaip **95 procentuose** leidime nurodytos radijo dažnių (kanalų) naudojimo teritorijos esančiuose namų ūkiuose.	**Neatsižvelgta.** Šios nuostatos (siekiai) bus įtvirtinti Susisiekimo ministerijos inicijuojamame memorandume dėl bendradarbiavimo vykdant penktosios kartos judriojo ryšio (5G) (toliau – 5G ryšys) plėtrą, kurį siūloma pasirašyti mobiliojo ryšio operatoriams, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai (toliau – Tarnyba) ir viešajai įstaigai „Plačiajuostis internetas". Šiuo memorandumu jo šalys įsipareigotų bendradarbiauti įgyvendinant 5G ryšio diegimo tarptautiniuose transporto koridoriuose iniciatyvą ir mobiliojo ryšio operatoriams siekiant iki 2025 metų užtikrinti ne mažesnę kaip 100 Mb/s mobiliojo ryšio spartą bent 95 proc. šalies namų ūkių.
	2. Pakartotinai teikiame siūlymą taikyti *įpareigojimą numatomų aukcionuoti radijo dažnių (kanalų) naudojimui, juos naudoti bendrai apjungus, pasidalijamuoju būdu* tarptautiniuose TEN-T transporto tinklo, valstybinės reikšmės	**Neatsižvelgta.** Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2021 m. liepos 7 d. rašte (2.11Mr-33)6V-994 „Dėl iniciatyvos įpareigoti mobiliojo ryšio operatorius bendrai naudoti 700 MHz radijo

	magistraliniuose, taip pat atokiose Lietuvos teritorijose, kuriose atskirai plėtoti judriojo ryšio tinklus ryšio operatoriams komerciškai nėra patrauklu, tokiu būdu skiriamus radijo dažnius panaudojant efektyviausiu būdu. Taip būtų išvengta investicijų į paslaugų kainą didinančią besidubliuojančią infrastruktūrą retai apgyvendintose ar lankomose vietovėse. Be to pažymėtina, kad naujai planuojamas kurti Valstybinis kritinio ryšio tinklas naudos radijo dažnus (kanalus) iš 700 MHz juostos, todėl pasidalijamuoju būdu naudojami radijo dažniai sudarytų sąlygas patikimam valstybinio tinklo veikimui visoje šalies teritorijoje.	dažnių juostos dažnius“ yra nurodžiusi, kad „<...> toks bendras radijo dažnių naudojimas taip pat gali lemti sumažėjusią konkurenciją tarp mobiliojo ryšio operatorių infrastruktūros lygmeniu, sumažėjusias paskatas ilguoju laikotarpiu investuoti į inovacijas ir tinklo pagerinimus, dėl ko vartotojai patirtų žalą.“ Konkurencijos tarybos nuomone, tai taikytina ir tuo atveju, kai bendras radijo dažnių naudojimas vykdomas ne privačios mobiliojo ryšio operatorių iniciatyvos pagrindu, bet kuomet privalomą bendrą radijo dažnių naudojimą mobiliojo ryšio operatoriams nustatytų viešojo administravimo subjekto priimti teisės aktai.
	3. Atkreiptinas dėmesys, kad projekte siūlomas nustatyti įpareigojimas užtikrinti tarptinklinį ryšį Valstybinio kritinio ryšio teikėjui šio tinklo patikimumo problemą spręstų tik dalinai – atliktoje studijoje[1.] konstatuojama, kad tarptinklinis perjungimas gali užtrukti net iki 5 minučių, o tai gali turėti reikšmingą poveikį kritinėmis situacijomis veikiančioms tarnyboms.	**Neatsižvelgta.** Pastaboje minimoje studijoje nurodoma, kad persijungimo tarp tinklų (angl. *roaming*) vėlavimas gali užtrukti iki 5 min. tik ypač blogomis sąlygomis, todėl tai neturėtų būti laikoma įprasta praktika.

[1] https://uk.nec.com/en_GB/en/global/solutions/pdf/the_case_for_dedicated_public_safety_networks.pdf

UAB „Bitė Lietuva“ 2021 m. liepos 9 d. raštas Nr. 1400-734	1. Projekte numatyta, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos arba jos įgaliotos institucijos prašymu, leidimų turėtojai privalo teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui. Sprendžiant iš Tarnybos susitikimų metu pateiktos informacijos, o taip pat iš Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 713–733 MHz ir 768–788 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo projekto, radijo dažniai (kanalai) iš 703–713 MHz ir 758–768 MHz aukcionui nebus teikiami ir yra rezervuoti Vidaus reikalų ministerijos prašymu. Tokiu būdu Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjas turės galimybę naudotis tiek 2x10 MHz radijo dažniais 700 MHz radijo dažnių juostoje, tiek 100 MHz 3,5 GHz radijo dažnių juostoje. Vadinasi valstybė neatsisakė savo planų Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui skirti 33% radijo dažnių 700 MHz radijo dažnių juostoje bei 25% radijo dažnių 3,5 GHz radijo dažnių juostoje. Atsižvelgiant į tai, mums nesuprantama Projekto nuostata, įpareigojanti leidimų turėtojus teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui, ypač atsižvelgiant į tai, kad judriojo ryšio operatoriai diskusijose tiek su Vidaus reikalų ministerija, tiek Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitete **kaip alternatyvą** aukščiau nurodytų radijo dažnių rezervavimui teikė pasiūlymą dėl nacionalinio tarptinklinio ryšio, tačiau jis apėmė dvipusio tarptinklinio ryšio galimybę: • Valstybinio kritinio ryšio tinklo vartotojai galėtų naudoti visus operatorių turimus dažnius 700 / 800 / 900 / 1800 / 2100 / 2600 / 3500 MHz – nacionalinio tarptinklinio ryšio (*roaming*) formatu tarp VKRT ir trijų mobiliojo ryšio operatorių (detalizavus VKRT poreikį). • Operatorių vartotojai galėtų naudoti VKRT dažnius žemesniu prioritetu (VKRT *high prio*, operatoriai *low prio*) – tai būtų *network slicing* sprendimas (tokio pasiūlymo techninio įgyvendinimo galimybę patvirtino ir įrangos gamintojas Ericsson, taip pat galima ir praktinė demonstracija). • Tokiu būdu VKRT vartotojai turėtų prieigą prie esamų mobiliojo ryšio operatorių dažnių ir jau šiandien būtų pateikiamas visos Lietuvos padengimas. Atsižvelgiant į tai, siūlome papildyti Projekto 22^1 punktą ir jį išdėstyti taip: *„22^1 Vidaus reikalų ministerijos arba jos įgaliotos institucijos prašymu, leidimų turėtojai privalo teikti nacionalinio*	**Neatsižvelgta.** Pastaboje nurodomos nuostatos Tarnybos direktoriaus įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 10 d. įsakymo Nr. 1V-731 „Dėl Radijo ryšio plėtros 470–790 MHz radijo dažnių juostoje plano patvirtinimo“ pakeitimo“ projekte (toliau – projektas) yra atsisakyta, o Tarnybos direktoriaus įsakymu tvirtinamas Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 713–733 MHz ir 768–788 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo (toliau – Aukciono sąlygų aprašas) projektas papildytas nuostata, kad „Leidimų turėtojai Vidaus reikalų ministerijos arba jos įgaliotos institucijos prašymu privalo teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui. Užtikrinant šio punkto įgyvendinimą teikiamos paslaugos turi būti ne blogesnės kokybės ir teikiamos ne blogesnėmis sąlygomis, kokias leidimų turėtojai turi patys arba teikia savo padaliniams, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams. Nacionalinio tarptinklinio ryšio paslaugų kainos turi būti nustatomos *mutatis mutandis* taikant 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Europos Sąjungoje 7, 9 ir 12 straipsniuose nustatytas reguliuojamų didmeninių tarptautinio tarptinklinio ryšio kainų taisykles.“

	2. Projekte siūloma panaikinti Radijo ryšio plėtros 470–790 MHz radijo dažnių juostoje plano 23 punkto nuostatą, numatančią teisę leidimų turėtojams „perleisti jiems skirtus radijo dažnius (kanalus), nurodytus Plano 5.1, 5.2 ir (ar) 5.3 papunkčiuose, kitiems asmenims Radijo dažnių (kanalų) skyrimo ir naudojimo taisyklėse ir aukciono sąlygų apraše nustatyta tvarka ir sąlygomis.“ Manome, kad tokia sąlyga pažeistų Europos elektroninių ryšių kodekso nuostatas, susijusias su teise perleisti radijo dažnius. Europos elektroninių ryšių kodekso 51 straipsnio 1 dalis numato, kad valstybės narės užtikrina, kad įmonės galėtų kitoms įmonėms perduoti arba išnuomoti individualias radijo spektro naudojimo teises. Valstybės narės gali nuspręsti, kad ši dalis netaikoma tais atvejais, jei individualios radijo spektro naudojimo teisės įmonei iš pradžių buvo suteiktos nemokamai arba skirtos transliavimo tikslais. Tuo tarpu Europos elektroninių ryšių kodekso 51 straipsnio 3 dalis numato, kad valstybės narės leidžia perduoti ar išnuomoti radijo spektro naudojimo teises, jeigu išlaikomos pirminės su naudojimo teisėmis siejamos sąlygos. Atsižvelgiant į tai, kad Projekte nurodyti radijo dažniai nebus suteikiami nemokamai, o taip pat nebus skirti transliavimo tikslais, vienintelis radijo dažnių perleidimo apribojimas yra pareiga išlaikyti pirmines su naudojimo teisėmis siejamas sąlygas. Be Projekte, Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 713–733 MHz ir 768–788 MHz radijo dažnių juostų sąlygų apraše ar leidimuose nustatytų sąlygų dar galėtų būti taikoma Elektroninių ryšių įstatymo 57 ir 57^1 straipsnių nuostatos dėl potencialaus leidimo turėtojo ir jo planuojamos naudoti įrangos, programinės įrangos ir priežiūros paslaugų teikėjų patikros. Tuo atveju, jei potencialus leidimo turėtojas tenkina šiuose straipsniuose nurodytas sąlygas, radijo dažnių perleidimas neturi būti ribojamas. Atsižvelgiant į tai, siūlome 23 punkto nepanaikinti, o jį išdėstyti taip:	**Neatsižvelgta.** Teisės naudoti elektroninių ryšių išteklius perleidimas ar tokio perleidimo tvarka bei sąlygos nėra Radijo ryšio plėtros 470–790 MHz radijo dažnių juostoje plano, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1V-731 „Dėl Radijo ryšio plėtros 470–790 MHz radijo dažnių juostoje plano patvirtinimo“, (toliau – Planas) reglamentavimo dalykas. Teisės naudoti elektroninių ryšių išteklius perleidimas yra reglamentuotas įstatymo lygmeniu Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (toliau – ERĮ) 57 straipsnyje. Atkreiptinas dėmesys, kad 2021 m. gegužės 25 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 12, 50, 51, 57, 71 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57^1 straipsniu įstatymą, kuriuo, be kita ko, buvo pakeistas ERĮ 57 straipsnis, numatant draudimą perleisti radijo dažnius (kanalus) tais atvejais, kai jie skiriami atliekant ERĮ 57^1 straipsnyje numatytas procedūras. Minėtu projektu, be kita ko, buvo siekiama užtikrinti, kad radijo dažnių (kanalų) skyrimas ir naudojimas atitiktų nacionalinio saugumo interesus. Atsižvelgiant į tai, atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas, 1 straipsnio 3 dalies c punktu, šia direktyva nedaromas poveikis veiksmams, kurių valstybės narės imasi viešosios tvarkos bei viešojo saugumo tikslais ir gynybos srityje.

	*„23. Leidimų turėtojai turi teisę perleisti jiems skirtus radijo dažnius (kanalus), nurodytus Plano 5.1, 5.2 ir (ar) 5.3 papunkčiuose, kitiems asmenims **Elektroninių ryšių įstatyme**, Radijo dažnių (kanalų) skyrimo ir naudojimo taisyklėse ir aukciono sąlygų apraše nustatyta tvarka ir sąlygomis.“*	
	3. Projektu siūloma pakeisti 24.2 punktą ir nustatyti, kad „ne vėliau kaip per penkerius metus nuo leidimo išdavimo dienos įrengti antžemines sistemas ir sudaryti galimybę ne mažiau kaip 80 procentų leidime nurodytos radijo dažnių (kanalų) naudojimo teritorijos esančių namų ūkių gauti ne mažesnės kaip <...>“. Patvirtinus tokią nuostatą lieka neapibrėžtumas dėl to, kokiai teritorijai būtų taikomi Projekte nurodyti duomenų perdavimo greičio reikalavimai, nes siūloma, kad tokia teritorija būtų nurodoma leidime. Mūsų nuomone, tiksli teritorija turėtų būti nurodyta Projekte arba Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 713–733 MHz ir 768–788 MHz radijo dažnių juostų sąlygų apraše, o ne leidime.	**Paaiškinimas.** Aukciono sąlygų aprašo projekte jau yra numatyta, kad „Leidimų galiojimo teritorija – Lietuvos Respublikos teritorija.“
	4. Atsižvelgiant į ribotas technines galimybes pasiekti Projekte nurodytus duomenų perdavimo greičius (UAB „Bitė Lietuva“ 2021-05-13 raštas Nr. 1400-724), siūlome Projekte numatyti, kad nurodyti duomenų perdavimo greičiai gali būti pasiekti naudojant ir kitus leidimų turėtojų turimus radijo dažnius.	**Atsižvelgta iš dalies.** Projektu nebus keičiami galiojančiame Plane nustatyti reikalavimai, susiję su duomenų perdavimo spartomis, o šie reikalavimai technologiškai galės būti įgyvendinami naudojant vien radijo dažnius (kanalus) iš 470–790 MHz radijo dažnių juostos.
Telia Lietuva, AB 2021 m. liepos 9 d. raštas Nr. 2021-	**II. Dėl reikalavimo teritorijos padengimui** Tarnyba Projekto 24.3 punkte pateikė reikalavimą teikti elektroninių ryšių paslaugas –105dBm lygiu ne mažiau kaip 93 procentuose Lietuvos teritorijos. Atsižvelgiant į esamą teritorijos padengimo dalį 800 MHz juostoje (remiantis Tarnybos viešai publikuojamais padengimo	**Atsižvelgta iš dalies.** Projektu siūlomas įtvirtinti Plano 24.3 papunktis patikslintas, numatant, kad „ne vėliau kaip per penkerius metus nuo leidimo išdavimo dienos antžeminėmis sistemomis pradėti teikti elektroninių ryšių paslaugas (RSRP (angl. *Reference Signal Received Power*) = –115 dBm 1,5 m aukštyje virš

	procentais), numatytas reikalavimas yra itin sunkiai įgyvendinamas ir neproporcingas, todėl siūlome atitinkamą reikalavimą taikyti -115dBm lygiui. Tolesnis tinklo tankinimas yra gana problematiškas be valstybinių priemonių įgyvendinimo, kurios palengvintų infrastruktūros statymą šiuo metu ribojamose teritorijose (nacionaliniai parkai, draustiniai).	žemės paviršiaus) ne mažiau kaip 98 procentuose Lietuvos Respublikos teritorijos, įskaitant ir tas teritorijos dalis, kuriose nėra teikiamos elektroninių ryšių paslaugos viešaisiais elektroninių ryšių tinklais, teikiamais naudojant radijo dažnius (kanalus) iš kitų, nei Plano 5.1 ar 5.2 papunktyje nurodytų, radijo dažnių juostų“.
	III. Dėl Projekto reikalavimų įgyvendinimo sąlygų Projekte numatytų reikalavimų įgyvendinimas turi būti susietas su Lietuvos Respublikos penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020–2025 m. gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 577 „Dėl Lietuvos Respublikos penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020–2025 m. gairių patvirtinimo“, numatytų priemonių, įskaitant, bet neapsiribojant, susijusių su papildomos infrastruktūros suteikimu/įrengimu, įgyvendinimu (toliau – Gairės). Siūlome papildyti Projektą šiomis sąlygomis: 1. spartos reikalavimas yra **technologiškai neutralus**, t. y. matuojama **vidutinė** duomenų perdavimo teikiant elektroninių ryšių paslaugas sparta, kuri gali būti pasiekiama **ir kitomis ryšio priemonėmis** (fiksuotas, palydovinis, WiFi ar kitas ryšys); 2. spartos reikalavimai taikomi, **jei bus techniškai įmanoma** juos pasiekti ir yra **įgyvendintos visos būtinos Gairių priemonės**.	**Neatsižvelgta.** Plane nustatyti reikalavimai, susiję su duomenų perdavimo spartomis, gali būti technologiškai įgyvendinami naudojant vien judriojo ryšio priemones. Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad už pastaboje minimų Gairių nuostatų įgyvendinimą yra atsakinga ne tik Tarnyba, bet ir kitos jose nurodytos valstybės institucijos bei subjektai.
	IV. Dėl reikalavimų nacionalinio tarptinklinio ryšio paslaugų teikimui Norėtume atkreipti Tarnybos dėmesį, kad nacionalinio tarptinklinio ryšio paslaugų teikimas rinkos dalyvių diskusijose su valstybės institucijų atstovais buvo siejamas su galimybe operatoriams naudoti pilną komerciniams tikslams skirtą 700 MHz dažnių juostą, įskaitant 703–713 MHz ir 758–768 MHz suporuotą radijo dažnių juostą, kurią Tarnyba rezervavo PPDR. Šiuo metu Projekte komerciniams tikslams yra	**Neatsižvelgta.** Nacionalinio tarptinklinio ryšio teikimas Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui tiesiogiai sietinas su 470–790 MHz radijo dažnių juosta, todėl turi būti nustatytas Aukciono sąlygų apraše, nelaukiant kol bus aiškus planuojamas įgyvendinti Valstybinio kritinio ryšio tinklo modelis.

	numatyta skirti tik 1x (2x10 MHz) + 2x (2x5 MHz) vietoj planuotų 3x (2x10MHz) dažnių juostų, todėl toks vienpusis reikalavimas būtų neproporcingas. Atsižvelgiant į tai siūlome Tarnybai išbraukti Projekto 22[1] punkto reikalavimą iki tol, kol bus aiškus planuojamas įgyvendinti valstybinio kritinio tinklo modelis ir ar operatoriams bus sudaryta veidrodinė galimybė naudotis antrinio prioriteto tvarka PPDR rezervuotais dažniais.	
UAB „Tele2“ 2021 m. liepos 9 d. raštas Nr. SD-33743	1. **Dėl Projekto 22[1] punkto.** Dabartinė Projekto 22 punkto formuluotė numato, kad „leidimų turėtojai privalo teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui“. Tai reiškia, jog Valstybinio kritinio ryšio tinklo (toliau – VKRT) vartotojai galės pasiekti kito mobiliojo ryšio operatoriaus tinklą. Visų pirma, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad didelė VKRT vartotojų koncentracija tam tikroje geografinėje zonoje gali stipriai apkrauti ar netgi užblokuoti nuo per didelės apkrovos (radijo dažnių resursų sunaudojimo) mobiliojo ryšio operatoriaus tinklą, todėl tam, kad užtikrinant lygiavertį radijo dažnių resursų balansą, iš technologinės pusės racionaliausia būtų taikyti abipusį nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) sprendimą – Valstybinio kritinio ryšio tinklo vartotojai galėtų pasiekti kito mobiliojo ryšio operatoriaus tinklą ir atvirkščiai – mobiliojo ryšio operatoriaus vartotojai galėtų pasiekti Valstybinio kritinio ryšio tinklą (radijo resursus). Šiuo atveju galima įdiegti tinklo sluoksniavimo (angl. *network slicing*) sprendimą, kuris leistų VKRT vartotojams suteikti aukštesnį prioritetą prieigai prie radijo ryšio resursų nei mobiliojo ryšio operatoriaus tinklo vartotojams. Antra, siūlome numatyti tai, kad nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) sprendimas turi būti diegiamas pagal abipusei suderintas technines galimybes, nes operatoriai naudoja skirtingų gamintojų įrangas bei skirtingas stuburinio	**Neatsižvelgta.** Įpareigojimas teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui papildytas nuostata, kad paslaugos turi būti teikiamos „ne blogesnės kokybės ir teikiamos ne blogesnėmis sąlygomis, kokias leidimų turėtojai turi patys arba teikia savo padaliniams, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams“ ir perkeltas į Aukciono sąlygų aprašo projektą. Tarnyba nėra kompetentinga nustatyti, kokia apimtimi Valstybinio kritinio ryšio tinklas teiks paslaugas.

	tinklo (angl. *Core network*) konfigūracijas bei topologijas, todėl visais atvejais reikalinga sistemų integracija. Trečia, kaip suprantame, tiek šiuo metu, tiek ir ateityje pagrindinė VKRT valdanti institucija bus Vidaus reikalų ministerija, kuri ir bus atsakinga už VKRT tinkamą funkcionavimą bei visus su VKRT susijusių sprendimų priėmimą, todėl siūlome numatyti, kad tik Vidaus reikalų ministerija (o ne jos įgaliota institucija) teiks prašymus mobiliojo ryšio operatoriams teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas VKRT teikėjui. Ketvirta, siūlome patikslinti Projekto 22 punktą, atliepiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 16 d. priimtą protokolinį sprendimą dėl VKRT sukūrimo, aiškiai numatant, kad VKRT yra skirtas tik nekomercinių paslaugų teikimui. Penkta, yra labai svarbu išanalizuoti ir įvertinti įvairius VKRT modelius bei nuspręsti, ar VKRT bus kuriamas kaip dalinai dedikuotas (turintis savo unikalias radijo ryšio stotis), ar būtų naudojama vien tik mobiliojo ryšio operatorių infrastruktūra ar pan. Mūsų preliminariu vertinimu, iš technologinės pusės būtų kur kas paprastesnis sprendimas, jei nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas VKRT teiktų vienas iš operatorių, o ne visi operatoriai vienu metu, t. y. Vidaus reikalų ministerija numatytų kriterijus bei paskelbtų konkursą, kurio metu pasirinktų vieną iš mobiliojo ryšio operatorių nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugų VKRT teikimui. Priešingu atveju (jei paslaugos bus perkamos vienu metu iš kelių operatorių), turės būti atliktos papildomos integracijos ir tarp mobiliojo ryšio operatorių tinklų. Atsižvelgdami į visus aukščiau išdėstytus argumentus, Projekto 22^1 punktą siūlome išdėstyti sekančiai: „22^1. Vidaus reikalų ministerijos ~~arba jos įgaliotos institucijos~~ prašymu, leidimo turėtojas, laimėjęs Vidaus reikalų	

	ministerijos konkursą dėl nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugų teikimo Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui, privalo teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui. Leidimo turėtojo, laimėjusio Vidaus reikalų ministerijos konkursą dėl nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugų teikimo Valstybinio kritinio ryšio tinklo teikėjui, prašymu, Vidaus reikalų ministerija, privalo teikti nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas leidimo turėtojui. Šios paslaugos yra teikiamos pagal abipusei suderintas technines galimybes. Vidaus reikalų ministerija valstybinio kritinio ryšio tinklą bei leidimo turėtojo teikiamas nacionalinio tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugas naudoja tik nekomercinių paslaugų teikimui Valstybinio kritinio ryšio tinklo klientams.“	
	2. **Dėl Projekto 23 punkto.** Panaikinus projekto 23 punktą yra apskritai eliminuojamas dažnių perleidimas, o tai be abejonės prieštarauja Europos elektroninių ryšių kodeksui. Mūsų vertinimu, turi būti palikta galimybė operatoriui perleisti turimus dažnius, jei yra atliekamos visos Elektroninių ryšių įstatymo 57^1 straipsnyje numatytos saugumo ir patikrinimo procedūros.	**Neatsižvelgta.** Žr. UAB „Bitė Lietuva“ 2 pastabos įvertinimą.
	3. **Dėl Projekto 24.1 ir 24.2 punktų.** Neretai TEN-T (angl. *Trans European Transport Network*) tinklo tarptautiniai transporto koridoriai („Via Baltica“, „Rail Baltica“) ir valstybinės reikšmės magistraliniai keliai eina per retai arba beveik neapgyvendintas teritorijas, miškus, gamtos draustinius – šiose zonose mobiliojo ryšio stočių diegimas yra sunkiai įmanomas dėl esančių statybos apribojimų bei statomos stoties ekonominio potencialo. Mobiliojo ryšio stočių statybos problematika yra gan išsamiai apibrėžta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 3 d. nutarime Nr. 577 patvirtintose Lietuvos Respublikos penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020–2025 m. gairėse (toliau – Gairės). Taip	**Atsižvelgta iš dalies.** Žr. UAB „Bitė Lietuva“ 4 pastabos įvertinimą.

	pat Gairėse yra numatytas priemonių planas identifikuotoms problemoms (taip pat mobiliojo ryšio stočių statybos) spręsti. Iš technologinės pusės racionalu ir logiška būtų, kad Projekto 24.1 ir 24.2 punktuose keliamus reikalavimus būtų galima pasiekti agreguojant ir kitas mobiliojo ryšio operatoriaus turimas radijo dažnių juostas, nes galinis vartotojas beveik visada tinklo resursus naudos agreguojant kelias radijo dažnių juostas. Be to, galiniai vartotojai fiksuotose vietose gali naudoti papildomas ryšio stiprinimo priemones (priėmimo antenas). Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytus argumentus, Projekto 24.1 punktą siūlome papildyti sekančiai: „šio reikalavimo vykdymui gali naudoti ir kitus radijo dažnius (kanalus), kuriuos naudoti jis turi teisę“. Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytus argumentus, Projekto 24.2 punktą siūlome papildyti sekančiai: „šio reikalavimo vykdymui gali naudoti ir kitus radijo dažnius (kanalus), kuriuos naudoti jis turi teisę; Norint padidinti mobiliojo ryšio tinkle vartotojams teikiamą greitaveiką gali būti diegiamos papildomos ryšio stiprinimo priemonės priėmimo vietose.“	
	4. **Dėl Projekto 24.3 punkto.** Projekte keliamas tikslas „ne vėliau kaip per penkerius metus nuo leidimo išdavimo dienos antžeminėmis sistemomis pradėti teikti elektroninių ryšių paslaugas (RSRP (angl. *Reference Signal Received Power, RSRP*) = -105 dBm) ne mažiau kaip 93 procentuose Lietuvos Respublikos teritorijos“. Mūsų nuomone, vertinant 4G LTE tinklo aprėptį bei tai, kad šiuo metu gaminant mobiliojo ryšio įrangą diegiami vis inovatyvesni sprendimai, kurie kartu užtikrina ir didesni imtuvo jautrumą, yra pilnai pakankamas -115 dBm priimamo signalo lygis ir šiuo punktu siūlomas -105 dBm priimamo signalo lygio reikalavimas yra perteklinis bei neapibrėžiantis maksimalaus mobiliojo ryšio tinklo potencialo ir paslaugų	**Atsižvelgta iš dalies.** Žr. Telia Lietuva, AB II pastabos įvertinimą.

	kokybės. Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytus argumentus, Projekto 24.3 punktą siūlome išdėstyti sekančiai: „24.3. ne vėliau kaip per penkerius metus nuo leidimo išdavimo dienos antžeminėmis sistemomis pradėti teikti elektroninių ryšių paslaugas (RSRP (angl. *Reference Signal Received Power, RSRP*) = -115 dBm) ne mažiau kaip 93 procentuose Lietuvos Respublikos teritorijos.“	
Lietuvos kabelinės televizijos asociacijos 2021 m. liepos 2 d. raštas Nr. 8	<...> Siekiant apsaugoti mažesnius arba naujus rinkos dalyvius, kurie į rinką įeis tik ateityje, neturi finansinių ir techninių galimybių konkuruoti su stambiaisiais rinkos žaidėjais, yra reikalingas mechanizmas užtikrinantis, kad 5G dažniai būtų bent iš dalies pasiekiami ir platesniam rinkos dalyvių ratui, kurie neturi galimybių dalyvauti aukcione, o tuo labiau jį laimėti. Atsižvelgiant į tai, jog ankstesnių aukcionų laimėtojai būdavo didieji rinkų dalyviai, toks rezultatas gali būti pasiekiamas šiuos aukcionų laimėtojus, kaip prieigą prie esminės ir ribotos elektroninių ryšių infrastruktūros įgijusius subjektus, įpareigojant paskelbti viešą pasiūlymą dėl prieigos prie 5G ryšio tinklų, kurio pagrindu, teisingai atlyginant už suteiktą prieigą, tiek mažesni rinkos dalyviai, tiek naujai į rinką įėję žaidėjai, galėtų pasinaudoti 5G technologijos teikimais privalumais ir pasiūlyti atitinkamas paslaugas ir kurti pridėtinę vartotojams. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, LKTA prašo RRT: - Papildyti Projektą ir/arba Radijo ryšio plėtros 470–790 MHz radijo dažnių juostoje planą įpareigojimu 700 MHz radijo dažnių aukcioną laimėjusius ūkio subjektus sudaryti sąlygas pagal viešai paskelbtą, su RRT suderintą, viešą pasiūlymą atlygintinai naudotis dalimi jų įsigytų dažnių ūkio subjektams, kurie patys neturi šių dažnių.	**Neatsižvelgta.** Plano papildymas siūlomu reglamentavimu būtų perteklinis, nes galiojančiame ERĮ jau yra reglamentuotas prieigos, t. y. laikantis nustatytų sąlygų, išimtiniu ar neišimtiniu pagrindu elektroninių ryšių infrastruktūros, įskaitant patalpas, tinklų ir (arba) paslaugų suteikimas kitam ūkio subjektui elektroninių ryšių paslaugoms teikti, įskaitant atvejus, kai elektroninių ryšių paslaugos naudojamos informacinės visuomenės ir transliavimo (retransliavimo) paslaugoms perduoti, suteikimas.

_____